

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 53/09-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť R. K., B., zastúpenej advokátkou JUDr. G. Z., B., ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 44/96, a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 44/96 p o r u š i l základné právo R. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. R. K. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. R. K. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 285,43 € (slovom dvestoosemdesiatpäť eur a štyridsaťtri centov), ktorú j e Okresný súd Bratislava III

p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právnej zástupkyne G. Z., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti R. K. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 53/09-18 z 19. februára 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť R. K. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 44/96.

2. Porušenie základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí sťažovateľka v tomto opísanom skutkovom stave:

„Konanie v predmetnej veci sa začalo na základe žaloby právneho predchodcu sťažovateľky zo dňa 1. 10. 1996, podaného na súd v ten istý deň. Od podanej žaloby boli vo veci urobené procesné úkony súdu a účastníkov...

17. 6. 1998 - výzva súdu, ktorou súd vyzval právneho predchodcu sťažovateľky na odstránenie väd ním podanej žaloby a to v časti petitu...

23. 6. 1998 - predvolanie na súdne pojednávanie na deň 24. 9. 1998...

24. 9. 1998 - pojednávanie súdu, ktoré súd odročil na neurčito...

24. 6. 2003 - sťažnosť sťažovateľky na prietahy v konaní adresovaná predsedovi súdu,

29. 9. 2003 - opakovaná sťažnosť sťažovateľky na prietahy v konaní,

1. 4. 2004 - uznesenie súdu... č. k. 6 C 44/96-96, ktorým... vyzval sťažovateľku na odstránenie väd podania zo dňa 13. 3. 2003...
30. 10. 2004 – súdne predvolanie účastníkov na pojednávanie súdu na deň 9. 12. 2004,
9. 12. 2004 - upovedomenie súdu o odvolaní pojednávaní... z dôvodu PN zákonného sudcu,
6. 10. 2005 - uznesenie súdu... č. k. 6 C 44/96-123, ktorým konajúci súd nepripustil do konania ďalších účastníkov... Súčasne súd... nepripustil zmenu návrhu v zmysle návrhu žalobcov zo dňa 13. 5. 2004,
25. 10. 2005 - odvolanie žalobcov proti uzneseniu súdu zo dňa 6. 10. 2005...
15. 11. 2005 - vyjadrenie žalobcov, ktorým doplňujú dôvody ich odvolania...
21. 12. 2005 - výzva súdu žalobcom o oznámenie aktuálnej adresy ... ,
5. 1. 2006 - odpoveď žalobcov na výzvu zo dňa 21. 12. 2005,
27. 4. 2006 - uznesenie Krajského súdu v Bratislave... č. k. 10 Co 42/06-145, ktorým uznesenie súdu prvého stupňa v časti... potvrdil a vo zvyšku... odvolanie žalobcov... odmietol z dôvodu jeho neprípustnosti...
31. 7. 2006 - návrh sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia,
8. 8. 2006 - uznesenie súdu... č. k. 6 C 44/96-150, ktorý súd vyzval sťažovateľku, aby v lehote 10 dní odstránila vady... návrhu na nariadenie predbežného opatrenia...
24. 8. 2006 - podanie žalobcov, ktorým títo zobrali späť návrh na nariadenie predbežného opatrenia..., ďalej žiadali konanie prerušiť z dôvodu smrti žalovaného,
7. 9. 2006 - uznesenie súdu... č. k. 6C 44/96-59, ktorým súd podanie sťažovateľky..., ktorým sa domáhala nariadenia predbežného opatrenia odmietol,
28. 9. 2006 - odvolanie žalobcov...
11. 4. 2007 - uznesenie súdu... č. k. 6 C 44/96-166, ktorým bolo predmetné konanie prerušené do právoplatného skončenia dedičského konania po neb. žalovanom A. H...
3. 5. 2007 - návrh žalobcov na pokračovanie v prerušenom konaní...
20. 6. 2007 - uznesenie súdu... č. k. 6 C 44/96-174, ktorým súd vyzval žalobcov... aby v lehote 10 dní upravili vady petiu žaloby...
9. 7. 2007 - žiadosť žalobcov o predĺženie lehoty na doplnenie petitu...

15. 11. 2007 - vyjadrenie žalobcov k výzve súdu na doplnenie petitu a pripustenie ďalších účastníkov do konania...

11. 6. 2008 - žiadosť žalobcov o určenie termínu súdneho pojednávania,

18. 11. 2008 - posledné uznesenie súdu... č. k. 6 C 44/96-204, ktorým odmietol podanie žalobcov zo dňa 15. 11. 2007...

15. 12. 2008 - odvolanie žalobcov voči uzneseniu súdu...

Osobitne však zdôrazňujeme, že v prípade sťažovateľky ide o právnu vec začatú na súde ešte v roku 1996 - 1. 10. 1996 - t. j. pred dvanástimi rokmi aj cca štyrmi mesiacmi, pričom súd k dnešnému dňu v tejto veci konečné rozhodnutie v merite veci nevydal.“

3. Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia základného práva podľa označeného článku ústavy žiadala, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 13 277,52 € a uložil okresnému súdu povinnosť náhrady trov právneho zastúpenia na účet jej právnej zástupkyne.

Svoju žiadosť o priznanie primeraného zadosťučinenia odôvodnila okrem iného v „... prežitých stresov a nervov, pocitu nedôvery v spravodlivosť a jej sústavnej snahy domôcť sa svojich práv rôznymi dokladovými žiadosťami, s prihliadnutím na dĺžku nečinnosti súdu vo veci samej, laxný prístup a ľahostajnosť orgánov, ktorých povinnosťou bolo a je konať... postup porušovateľa jej spôsobuje značnú majetkovú a citovú ujmu, ktorá sa nedá napraviť iba samotným konštatovaním porušenia jej ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Postup porušiteľa je vážnym zásahom do práv sťažovateľky, keďže jej svojím prístupom zamedzuje konať pred súdom a neustále odmieta poskytnúť sťažovateľke spravodlivosť. Konanie súdu v tomto konaní vzbudzuje vážne pochybnosti o nezávislom rozhodovaní na základe svedomia, odbornosti, skúsenosti a zákonnosti.“

4. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práva podľa

označených článkov ústavy. Prerokovanie sťažnosti na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu sp. zn. 6 C 44/96 zistil tento priebeh a stav konania:

Sťažovateľka (v postavení žalobcu) je účastníčkou súdneho konania vedeného pred okresným súdom o určenie vlastníckeho práva, ktoré začalo na návrh jej právneho predchodcu (V. P.) 1. októbra 1996 pod sp. zn. 6 C 44/96. Následne okresný súd vykonal tieto procesné úkony:

- 22. októbra 1996 sa žalovaný vyjadril k žalobnému návrhu,
- okresný súd listom z 23. apríla 1997 požiadal Okresný úrad B., referát poľnohospodárstva, B., o zaujatie stanoviska k vydaným dokumentom vzťahujúcim sa na predmet sporu,
- 3. novembra 1997 okresný súd dostal vyjadrenie k veci od Krajského úradu v B., referát pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva B.,
- podaním okresnému súdu 17. marca 1998 právny predchodca sťažovateľky urgoval nariadenie termínu pojednávania,
- 17. júna 1998 okresný súd vyzval právneho predchodcu sťažovateľky, aby upravil petit žalobného návrhu, rovnako požiadal Okresný úrad B., referát pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva o zaslanie informácie k veci, odpoveď mu bola doručená 1. júla 1998,
- právny predchodca sťažovateľky podaním zo 17. septembra 1998 požiadal okresný súd, aby odročil nariadený termín pojednávania z dôvodu, že na tunajšom súde sa vedie dedičské konanie, ktoré môže mať prejudiciálny význam pre predmetný spor,

- 24. septembra 1998 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktoré sa nedostavili účastníci sporu, pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu pripojenia spisu okresného súdu sp. zn. D 650/94,
- 29. októbra 1998 bolo úradným záznamom vyznačené priloženie právoplatného uznesenia z dedičského konania vedeného pod sp. zn. D 650/94,
- právny predchodca sťažovateľky sa podaním okresnému súdu 25. januára 1999 vyjadril k veci a upravil petit žalobného návrhu,
- 3. februára 1999 sudkyňa dala kancelárii pokyn, aby zaslala výzvu žalovanému na vyjadrenie k zmenenému žalobnému návrhu (výzva bola žalovanému doručená až 9. marca 1999),
- okresný súd výzvou z 25. mája urgoval žalovaného, aby sa vyjadril k zmenenému žalobnému petitu v lehote 10 dní pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty,
- žalovaný sa podaním okresnému súdu 9. júna 1999 vyjadril k veci,
- 25. augusta 1999 podpredseda okresného súdu odpovedal právnenému predchodcovi sťažovateľky na jeho sťažnosť na prietahy v konaní, ktorú vyhodnotil ako neodôvodnenú,
- právny predchodca sťažovateľky sa 11. decembra 2000 vyjadril k veci a žiadal skoré nariadenie termínu pojednávania aj vzhľadom na to, že má už vyše 90 rokov,
- sťažovateľka ako právny nástupca po žalobcovi (zomrel...) sa podaním okresnému súdu 13. marca 2003 vyjadrila k veci a navrhla pripustenie zmeny žalobného petitu,
- okresný súd uznesením č. k. 6 C 44/96-96 z 1. apríla 2004 vyzval sťažovateľku, aby odstránila nedostatky podania v lehote 10 dní – upresnila okruh účastníkov konania na strane žalobcov a označenie žalobcov i žalovaných,
- sťažovateľka podaním 29. apríla 2004 požiadala okresný súd o predĺženie lehoty na odstránenie nedostatkov podania z dôvodu, že traja vlastníci zomreli,
- sťažovateľka podaním 13. mája 2004 odstránila nedostatky podania a navrhla zmenu žalobného petitu,
- 20. októbra 2004 dala sudkyňa kancelárii pokyn na nariadenie termínu pojednávania na 9. december 2004 a zaslanie výzvy žalovaným, aby sa v lehote 15 dní vyjadrili k vyjadreniu sťažovateľky z 13. mája 2004,

- 27. októbra 2004 podpredseda okresného súdu odpovedal sťažovateľke na jej sťažnosť na prieťahy v konaní, v ktorej priznal, že došlo k zdržaniu s poukazom na to, že sudkyňa pracuje v súdnom oddelení s takmer 550 nevybavenými vecami,
- 2. decembra 2004 dala sudkyňa kancelárii pokyn na zrušenie termínu súdneho pojednávania,
- 29. apríla 2005 je v spise vyznačená zmena zákonného sudcu (Mgr. M. T.) bez vyznačenia dôvodu,
- 13. júna 2005 sťažovateľka požiadala okresný súd, aby zaslal Správe katastra pre hlavné mesto Slovenskej republiky B. oznámenie na vyznačenie poznámky do katastra o prebiehajúcom spore (uznesenie podpísala sudkyňa Mgr. J. W. B.),
- okresný súd uznesením č. k. 6 C 44/96-123 zo 6. októbra 2005 rozhodol tak, že nepripustil na strane žalobcov a žalovaných ďalšieho účastníka konania a nepripustil zmenu návrhu,
- 25. októbra 2005 sťažovateľka podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 6 C 44/96-123 zo 6. októbra 2005,
- sťažovateľka podaním okresnému súdu 15. novembra 2005 doplnila dôvody odvolania,
- 18. novembra 2005 okresný súd požiadal Register obyvateľov Slovenskej republiky B. a Sociálnu poisťovňu B. o zistenie pobytu žalovaného v 2. rade W. P.,
- 28. novembra 2005 Register obyvateľov Slovenskej republiky B. oznámil okresnému súdu adresu trvalého pobytu žalovaného v 2. rade W. P.,
- 21. decembra 2005 okresný súd požiadal právneho zástupcu sťažovateľky o oznámenie adresy žalovaného v 2. rade W. P.,
- 9. januára 2006 právny zástupca žalobcov uviedol, že adresu žalovaného v 2. rade W. P. nepozná, a navrhol, aby mu súd ustanovil opatrovníka pre konanie na okresnom súde,
- sudkyňa dala 6. februára 2006 kancelárii pokyn, aby ustanovila opatrovníka žalovanému v 2. rade W. P., a predložila spis Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o podanom odvolaní,
- okresný súd uznesením č. k. 6 C 44/96-142 z 21. februára 2006 ustanovil žalovanému v 2. rade opatrovníka,

- 13. marca 2006 Krajský súd v Bratislave prevzal spis sp. zn. 6 C 44/96 na rozhodnutie o odvolaní,
- Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 10 Co 42/06-145 z 27. apríla 2006 v časti nepripustenia ďalších účastníkov do konania potvrdil a vo zvyšku odvolanie odmietol, spis bol vrátený okresnému súdu 18. mája 2006,
- 2. júna 2006 sudkyňa dala kancelárii pokyn, aby doručila účastníkom konania uznesenie krajského súdu,
- sťažovateľka podaním okresnému súdu 4. augusta 2006 predložila návrh na vydanie predbežného opatrenia,
- okresný súd uznesením č. k. 6 C 44/96-150 z 8. augusta 2006 vyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatkov návrhu na vydanie predbežného opatrenia,
- 11. augusta 2006 okresný súd požiadal notára JUDr. J. J., B., aby v lehote 10 dní oznámil okruh dedičov po nebohom žalovanom v 1. rade A. H.,
- sťažovateľka podaním okresnému súdu 24. augusta 2006 zobrala svoj návrh na vydanie predbežného opatrenia späť a navrhla konanie prerušiť z dôvodu, že žalovaný v 1. rade zomrel,
- 28. augusta 2006 notár JUDr. J. J. oznámil okresnému súdu okruh dedičov po nebohom žalovanom v 1. rade A. H.,
- Okresný súd uznesením č. k. 6 C 44/96-159 zo 7. septembra 2006 odmietol sťažovateľkin návrh na vydanie predbežného opatrenia, proti tomuto uzneseniu podala odvolanie sťažovateľka 28. septembra 2006 odvolanie,
- 9. novembra 2006 Krajský súd v Bratislave prevzal spis sp. zn. 6 C 44/96 na rozhodnutie o podanom odvolaní sťažovateľky,
- Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 10 Co 42/06-165 z 28. februára 2007 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, spis bol doručený okresnému súdu 10. apríla 2007,
- okresný súd uznesením č. k. 6 C 44/96-167 z 11. apríla 2007 konanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia zastavil,
- sťažovateľka podaním okresnému súdu 3. mája 2007 navrhla pokračovať v prerušenom konaní, označila právneho nástupcu po zomrelom žalovanom v 1. rade

a požiadala o nariadenie pojednávania súdu, lebo vo veci nebolo od roku 1996 ani jedno súdne pojednávanie,

- sťažovateľka podaním okresnému súdu 14. mája 2007 požiadala o zabezpečenie rozhodnutia súdu vo veci sp. zn. 31 D 1040/06,
- okresný súd uznesením č. k. 6 C 44/96-174 z 20. júna 2007 vyzval sťažovateľku, aby v lehote 10 dní odstránila nedostatky žalobného návrhu,
- sťažovateľka podaním okresnému súdu 9. júla 2007 požiadala o predĺženie lehoty na odstránenie nedostatkov žalobného návrhu z dôvodu nutnosti odstránenia rozdielnosti výmery pozemku, ktorý je predmetom sporu, s výmerou pozemku, ktorá bola stanovená v dedičskom konaní.
- okresný súd uznesením č. k. 6 C 44/96-17 z 5. novembra 2007 predĺžil sťažovateľke lehotu na odstránenie nedostatkov žalobného návrhu do konca novembra,
- sťažovateľka sa podaním okresnému súdu 15. novembra 2007 vyjadrila k veci a navrhla zmenu žalobného petitu,
- 14. marca 2008 je vyznačená v spise zmena v osobe sudcu (Mgr. I. F.), ktorý mal vec prerokovať a rozhodnúť bez uvedenia dôvodu,
- 11. júna 2008 je vyznačená v spise zmena v osobe sudcu (Mgr. I. P.), ktorý mal vec prerokovať a rozhodnúť bez uvedenia dôvodu,
- sťažovateľka podaním okresnému súdu 12. júna 2008 požiadala okresný súd o nariadenie termínu pojednávania, pretože od podania žalobného návrhu 1. októbra 1996 nebolo nariadené ani jediné pojednávanie,
- okresný súd uznesením č. k. 6 C 44/96-204 z 18. novembra 2008 odmietol podanie sťažovateľky (žalobcov) z 15. novembra 2007, proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka (žalobcovia) odvolanie,
- okresný súd 19. decembra 2008 vyhotovil sprievodnú správu a odoslal spis Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o podanom odvolaní,
- Krajský súd v Bratislave prevzal spis s odvolaním 23. decembra 2008 a zaevidoval vec pod sp. zn. 8 Co 310/08, pričom do času konania a rozhodovania ústavného súdu vo veci odvolania nerozhodol.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup

v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá. Povinnosťou súdu podľa § 114 OSP je pripraviť pojednávanie tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 44/96 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že posudzované konanie sa začalo 1. októbra 1996, teda pred viac ako trinástimi rokmi, a doteraz nie je právoplatne skončené. Ústavný súd sa zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

5. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa

týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

5.1 Pri kritériu zložitosť veci bral ústavný súd do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie. Na základe týchto hľadísk konanie o určenie vlastníckeho práva, vychádzajúc z majetkových podielov vedených pôvodne v pozemkovej knihe a vedených na liste vlastníctva, dedičských rozhodnutí a okolnostiach užívania nehnuteľnosti, ktorá bola predmetom súdneho sporu, nehodnotil ako právne zložité konanie. Ústavný súd pripúšťa istú skutkovú náročnosť vzhľadom na pobyt účastníkov konania s trvalým bydliskom v zahraničí a časovú náročnosť súvisiacu s tým, že po smrti žalobcu a žalovaného bolo potrebné v inom konaní „riešiť“ právne nástupníctvo, ale žiadna z uvedených skutočností v danom prípade nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku konania, ktorá bola v čase rozhodovania ústavného súdu viac ako 13 rokov. Zákonný sudca (ktorý sa viackrát menil, pozn.) v prerokúvanej veci prejavoval váhavosť a nerozhodnosť a uspokojil sa s formalizovaným postupom opakovaním nariadovania pojednávaní, ktoré boli aj tak zrušené, ako aj s nesústreďeným a nekoncentrovaným vykonávaním ďalšieho – na vec sa vzťahujúceho – dokazovania.

5.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd v zásade nezistil okolnosť, ktorá by rozhodným spôsobom ovplyvnila zistené zbytočné prietahy v konaní. Sťažovateľka urgovala nariadenie pojednávaní a opakovane sa sťažovala na prietahy v konaní. Napriek uvedenému nemohol ústavný súd pri určení výšky priznaného finančného zadosťučinenia nezohľadniť procesné správanie sťažovateľky (napr. jej procesné návrhy, zmeny žalobného petitu a návrhy na pribratie ďalších účastníkov do konania, o ktorých musel okresný súd, či odvolací súd rozhodovať), ktoré malo určitý vplyv na priebeh konania, avšak nebolo a nemohlo byť hlavným dôvodom jeho doterajšej dĺžky (pozri chronologický priebeh konania v II. časti odôvodnenia).

5.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prietahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu vrátane významu predmetného konania pre jeho účastníkov. Na základe uvedeného ústavný súd vychádzal nielen z hľadiska sťažovateľkou namietaných (označených) období zbytočných prietahov, ale aj z hľadiska celkového priebehu posudzovaného konania. V tomto ohľade nemožno považovať ani niektoré úkony súdu týkajúce sa zisťovania rozsahu nároku sťažovateľky za efektívne a zmysluplné, a teda nemožno nimi ani založiť plynulý priebeh súdneho konania. Na dokumentáciu uvedeného stačí poukázať na viaceré zmeny zákonných sudcov, formalistické nariadovanie termínov pojednávania, ktoré boli napokon zrušené, pričom nebol ani uskutočnený výsluch účastníkov konania a vo veci okresný súd právoplatne meritórne nerozhodol za celých 13 rokov trvajúceho konania. Uvedené zvyrazňuje okolnosť, že súdne konanie pred okresným súdom bolo (doteraz neprávoplatne) skončené uznesením z 18. novembra 2008 o odmietnutí žaloby pre nedostatky podaného návrhu, ktoré procesné uznesenie vydal okresný súd po viac ako 13 rokoch.

Konanie na okresnom súde je poznačené ako celok formálnosťou, neefektívnosťou a nesústreďenosťou, keď okresný súd mechanicky síce nariadoval súdne pojednávania, opakovane zabezpečoval listinné dôkazy a pojednávania odročoval a vec meritórne neposudzoval, a to v období od 1. októbra 1996 až do 18. novembra 2008.

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a k nej pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatoval v danej veci zbytočné prietahy v konaní. Aj keď okresný súd konal vo veci, predsa avšak nevykonával úkony smerujúce k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza. Ústavný súd nepovažoval za potrebné hodnotiť jednotlivé časové úseky nečinnosti okresného súdu, pretože už samotný fakt trvania súdneho sporu viac ako 13 rokov bez toho, aby bolo vo veci meritórne rozhodnuté, ktoré súdne konanie okresný súd napokon z procesných dôvodov odmietol prerokovať v dôsledku prijatia uznesenia z 18. novembra 2008 (po viac ako 13 rokoch, pozn.), postačuje pre záver o porušení sťažovateľkou označeného základného práva.

6. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

7. Sťažovateľka tiež žiadala, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov [čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na to, že v čase konania a rozhodovania ústavného súdu bola vec pred okresným súdom skončená (jej odmietnutím) a v dôsledku podaného odvolania sa nachádzala na Krajskom (odvolacom) súde v Bratislave, ústavný súd nemohol vyhovieť tejto časti podanej sťažnosti.

8. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 13 277,52 € z dôvodu „... *nedôvery v spravodlivosť a jej sústavnej snahy domôcť sa svojich práv rôznymi dokladovými žiadosťami, s prihliadnutím na dĺžku nečinnosti súdu vo veci samej, laxný prístup a ľahostajnosť orgánov, ktorých povinnosťou bolo a je konať*“. Vzhľadom na okolnosti danej veci (najmä na jej predmet a význam pre účastníkov konania) ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky (pozri body 5.1 až 5.3 tejto časti), ako aj na predmet konania považuje za primerané v sume 3 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

9. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo s časti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnej sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou. Advokátka vykonala dva úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania a písomné podanie (sťažnosť) z 31. decembra 2008. Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) je 1/6 z výpočtového základu. Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2008 patrí advokátke odmena z výpočtového základu 19 056 Sk (632,54 €), t. j. 3 176 Sk (105,42 €) a režijný paušál 190 Sk (6,30 €) + 21,22 € (advokátka je platcom DPH 19 %). Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2009 patrí advokátke odmena z výpočtového základu 695,41 €, t. j. 115,90 €, a režijný paušál 6,95 € + 23,34 € a 19 % DPH. Celková odmena za právne zastúpenie pred ústavným súdom predstavuje sumu 285,43 €, ktorú je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

10. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2009

